

Gavimo data : 23/11/2018

ОБЩ СЪД НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ
TRIBUNAL GENERAL DE LA UNIÓN EUROPEA
TRIBUNAL EVROPSKÉ UNIE
DEN EUROPÆISKE UNIONS RET
GERICHT DER EUROPÄISCHEN UNION
EUROOPA LIIDU ÜLDKOHUS
ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ
GENERAL COURT OF THE EUROPEAN UNION
TRIBUNAL DE L'UNION EUROPÉENNE
CÚIRT GHINEARÁLTA AN AONTAIS EORPAIGH
OPĆI SUD EUROPSKE UNIJE
TRIBUNALE DELL'UNIONE EUROPEA

EIROPAS SAVIENĪBAS VISPĀRĒJĀ TIESA
EUROPOS SĄJUNGOS BENDRASIS TEISMAS
AZ EURÓPAI UNIÓ TÖRVÉNYSZÉKE
IL-QORTI ĠENERALI TAL-UNJONI EWROPEA
GERECHT VAN DE EUROPESE UNIE
SĄD UNII EUROPEJSKIEJ
TRIBUNAL GERAL DA UNIÃO EUROPEIA
TRIBUNALUL UNIUNII EUROPENE
VŠEOBECNÝ SÚD EURÓPSKEJ ÚNIE
SPLOŠNO SODIŠČE EVROPSKE UNIJE
EUROOPAN UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN
EUROPEISKA UNIONENS TRIBUNAL

BENDROJO TEISMO (ketvirtoji kolegija) SPRENDIMAS

— 864433 —

2018 m. lapkričio 22 d. *

„EŽŪOGF, EŽŪGF ir EŽŪFKP – Nefinansuojamos išlaidos – Lietuvos patirtos išlaidos – Ankstyvo pasitraukimo parama – Reglamento (EB) Nr. 1257/1999 11 straipsnio 1 dalis – Reglamento (EB) Nr. 1698/2005 23 straipsnis – Sąvoka „užsiėmimas komercine žemės ūkio gamyba“ – Ryšys su sąvoka „pusiau natūrinis ūkis“

Byloje T-508/15

Lietuvos Respublika, atstovaujama D. Kriaučiūno, M. Palionio, T. Lozoraičio, R. Krasuckaitės ir A. Petrauskaitės,

ieškovė,

prieš

Europos Komisiją, atstovojamą J. Aquilina ir J. Jokubauskaitės,

atsakovę,

dėl SESV 263 straipsniu pagrįsto prašymo panaikinti 2015 m. birželio 22 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimą (ES) 2015/1119 dėl valstybių narių patirtų tam tikrų išlaidų nefinansavimo Europos Sąjungos lėšomis iš Europos žemės ūkio garantijų fondo (EŽŪGF) ir Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) (OL L 182, 2015, p. 39), kiek juo Lietuvos Respublikai nustatyta 5 % fiksuoto dydžio finansinė pataisa ir atimta 1 938 300,08 euro suma iš finansavimo, skirto pagal priemonę „Ankstyvas pasitraukimas“ nuo 2010 m. spalio 16 d. iki 2013 m. spalio 15 d.,

BENDRASIS TEISMAS (ketvirtoji kolegija)

kurį sudaro pirmininkas H. Kanninen, teisėjai L. Calvo-Sotelo Ibáñez-Martín ir I. Reine (pranešėja),

* Proceso kalba: lietuvių.

posėdžio sekretorė C. Heeren, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2017 m. birželio 6 d. posėdžiui,

priima šį

Sprendimą

Teisinė sistema

Bendrieji teisės aktai dėl atitikties patvirtinimo finansuojant išlaidas pagal bendrą žemės ūkio politiką

- 1 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1306/2013 dėl bendros žemės ūkio politikos finansavimo, valdymo ir stebėsenos, kuriuo panaikinami Tarybos reglamentai (EEB) Nr. 352/78, (EB) Nr. 165/94, (EB) Nr. 2799/98, (EB) Nr. 814/2000, (EB) Nr. 1290/2005 ir (EB) Nr. 485/2008 (OL L 347, 2013, p. 549), 52 straipsnio 2 dalyje nurodyta:

„Komisija įvertina sumas, kurios nebus finansuojamos, atsižvelgdama į nustatytą neatitikties mastą. Ji tinkamai atsižvelgia į pažeidimo pobūdį ir į Sąjungai padarytą finansinę žalą. Sprendimą neskirti finansavimo ji pagrindžia nurodydama neteisėtai išleistas sumas ir, jei dedant proporcingas pastangas tų sumų nurodyti neįmanoma, gali taikyti ekstrapoliuotojo arba fiksuoto dydžio pataisas. Fiksuoto dydžio pataisos taikomos tik tais atvejais, kai dėl atvejo pobūdžio ar dėl to, kad valstybė narė nepateikė Komisijai būtinos informacijos, dedant proporcingas pastangas neįmanoma tiksliau nustatyti Sąjungai padarytos finansinės žalos.“

Bylai reikšmingos nuostatos, susijusios su ankstyvo pasitraukimo priemone žemės ūkio sektoriuje

2004–2006 m. programavimo laikotarpis

- 2 1999 m. gegužės 17 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1257/1999 dėl Europos žemės ūkio orientavimo ir garantijų fondo (EŽŪOGF) paramos kaimo plėtrai ir iš dalies pakeičiančio bei panaikinančio tam tikrus reglamentus (OL L 160, 1999, p. 80; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 3 sk., 25 t., p. 391) IV skyriuje „Ankstyvas išėjimas į pensiją“ esančio šio reglamento 10 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Suteikiant paramą anksčiau išeinantiems į pensiją ūkininkams siekiama toliau išvardytų tikslų:

- aprūpinti pajamomis pagyvenusius ūkininkus, apsisprendusius baigti ūkininkavimą,

- skatinti pagyvenusių ūkininkų keitimą jaunesniais, kurie prireikus gali padidinti veikiančių žemės ūkio valdų ekonominį gyvybingumą,
- keisti žemės ūkio paskirties žemės paskirtį, jei jos ekonominis gyvybingumas yra nepakankamas.“

3 Reglamento Nr. 1257/1999 11 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Ūkį perduodantis asmuo:

- turi išties nutraukti komercinį ūkininkavimą, tačiau jis gali toliau tęsti nekomercinę veiklą ir toliau naudoti pastatus,
- turi būti ne jaunesnis kaip 55 metų, bet valdos perdavimo metu dar nesulaukęs nustatyto pensinio amžiaus ir
- iki perdavimo ūkininkavęs pastaruosius 10 metų.“

4 Reglamento Nr. 1257/1999 33k straipsnyje nustatyta:

„Šiame poskyryje nustatomi atvejai, kada naujosios valstybės narės gali nukrypti nuo reikalavimų atitikimo kriterijų, nustatytų dėl I, IV, V ir VII skyriuose apibrėžtų priemonių.“

5 Reglamento Nr. 1257/1999 33m straipsnio 1 dalis, kurioje Lietuvos Respublikai numatyta nuo to paties reglamento 11 straipsnio 1 dalies antrosios įtraukos, galiojusios iki 2007 m. sausio 1 d., leidžianti nukrypti nuostata, suformuluota taip:

„Nukrypstant nuo [šio reglamento] 11 straipsnio 1 dalies antrosios įtraukos, Lietuvos ūkininkai, kuriems buvo suteikta pieno kvota, gali pasinaudoti ankstyvo išėjimo į pensiją schema tuo atveju, jei jie ūkio perdavimo metu yra jaunesni kaip 70 metų.

Paramos dydžiui taikomi šio Reglamento I priede nustatyti maksimalūs dydžiai ir jis apskaičiuojamas atsižvelgiant į ūkiui tenkantį pieno kvotos dydį ir bendras ūkininkavimo apimtis.

Ūkį perduodančiam asmeniui suteiktos pieno kvotos neatlygintinai grąžinamos nacionaliniam pieno kvotos rezervui.“

6 Reglamento Nr. 1257/1999 34 straipsnyje nustatytos II antraštinės dalies, kurioje yra minėti 10, 11, 33k ir 33m straipsniai, įgyvendinimo taisyklės. Tarp šių taisyklių yra, be kita ko, specialiąsias priemones naujosioms valstybėms narėms reglamentuojančios sąlygos.

7 Reglamento Nr. 1257/1999 II antraštinės dalies įgyvendinimo taisyklės priimtose 1999 m. liepos 23 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1750/1999, kuriuo nustatomos Reglamento Nr. 1257/1999 įgyvendinimo taisyklės (OL L 214, 1999, p. 31).

2007–2013 m. programavimo laikotarpis

- 8 2005 m. rugsėjo 20 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1698/2005 dėl Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) (OL L 277, 2005, p. 1) 20 straipsnio a punkto iii papunkčio redakcijoje, galiojusioje 2007 m. sausio 1 d. ir pagal šio reglamento 94 straipsnį taikomojoje paramos priemonėms, susijusioms su programavimo laikotarpiu, prasidedančiu 2007 m. sausio 1 d., numatyta:

„Parama, skirta žemės ūkio ir miškininkystės sektoriaus konkurencingumui, apima:

- a) priemonės, skirtas žinioms skatinti ir žmogiškajam potencialui didinti per:

<...>

iii) ankstyvą ūkininkų ir ūkio darbuotojų pasitraukimą iš prekinės žemės ūkio gamybos; <...>

- 9 Reglamento Nr. 1698/2005 23 straipsnio 1 ir 2 dalyse įtvirtinta:

„1. Parama, numatyta 20 straipsnio a punkto iii papunktyje, skiriama:

- a) ūkininkams, nusprendusiems sustabdyti prekinę žemės ūkio gamybą dėl savo valdos perleidimo kitiems ūkininkams;

<...>

2. Perleidėjas:

- a) yra ne jaunesnis kaip 55 metų amžiaus, tačiau perleidimo metu dar nėra sulaukęs nustatyto pensinio amžiaus, arba perleidimo metu yra ne daugiau kaip 10 metų jaunesnis nei atitinkamoje valstybėje narėje nustatytas pensinis amžius;

- b) galutinai sustabdo visą prekinę žemės ūkio gamybą;

- c) iki valdos perleidimo ūkininkavo 10 metų.“

- 10 Reglamento Nr. 1698/2005 91 straipsnyje numatyta patvirtinti šio reglamento įgyvendinimo taisyklės. Jos apima, be kita ko, siūlomų kaimo plėtros programų pateikimą ir sąlygas, taikomas kaimo plėtros priemonėms.

- 11 Šios įgyvendinimo taisyklės patvirtintos 2006 m. gruodžio 15 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 1974/2006, nustatančiu išsamias Reglamento Nr. 1698/2005 taikymo taisyklės (OL L 368, 2006, p. 15).

Bylai reikšmingos nuostatos, susijusios su pusiau natūriniais ūkiais*2004–2006 m. programavimo laikotarpis*

- 12 Reglamento Nr. 1257/1999 II antraštinėje dalyje esančio IXa skyriaus „Specialios priemonės naujosioms valstybėms narėms“ I poskyryje „Papildoma parama, taikoma visoms naujosioms valstybėms narėms“ nustatomos sąlygos, pagal kurias pereinamojo laikotarpio kaimo plėtros priemonėms, kurių imtasi Lietuvoje, teikiama laikina papildoma parama, papildanti, be kita ko, šio reglamento IV skyriuje numatytą paramą, skirtą specialioms naujųjų valstybių narių reikmėms 2004–2006 m. planavimo laikotarpiu.
- 13 Reglamento Nr. 1257/1999 33b straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje „pusiau natūriniai ūkiai“ apibrėžiami taip:

„Taikant šį straipsnį sąvoka „pusiau natūriniai ūkiai“ reiškia ūkius, kurie pagrindinai gamina savo pačių vartojimui, tačiau tuo pat metu dalį savo produkcijos parduoda.“

2007–2013 m. programavimo laikotarpis

- 14 Reglamento Nr. 1698/2005 20 straipsnio d punkto i papunktyje nustatyta:
- „Parama, skirta žemės ūkio ir miškininkystės sektoriaus konkurencingumui, apima:
- d) Pereinamojo laikotarpio priemonės <...> Lietuvai <...>, susijusias su:
- i) pusiau natūrinių restruktūrizuojamų žemės ūkio valdų rėmimu <...>.“
- 15 Reglamento Nr. 1698/2005 34 straipsnio 1 dalyje numatyta:
- „20 straipsnio d punkto i papunktyje numatyta parama žemės ūkio valdoms, gaminančioms pirmiausia savo pačių reikmėms, taip pat dalį savo produkcijos parduodančioms rinkoje (pusiau natūriniai ūkiai), skiriama verslo planą pateikusiems ūkininkams.“
- 16 Reglamento Nr. 1974/2006 II A priedo „Kaimo plėtros programos turinys (5 straipsnis)“ 5.3.1.4.1 punkto „Parama pusiau natūriniais restruktūrizuojamiems ūkiams“ pirmoje įtraukoje numatyta, kad pusiau natūrinis ūkis apibrėžiamas atsižvelgiant į didžiausią ir mažiausią tokio ūkio dydį, rinkoje parduodamos produkcijos dalį arba reikalavimus atitinkančio ūkio pajamų lygį.

Nacionalinės teisės aktuose nustatyti kriterijai, kuriais remiantis, atsižvelgiant į ankstyvo pasitraukimo schemą, apibrėžiama prekinė žemės ūkio gamyba

- 17 2004 m. liepos 16 d. Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro įsakyme Nr. 3D-423 (Žin., 2004, Nr. 114-4272) buvo numatytos „Ankstyvo pasitraukimo iš prekinės žemės ūkio gamybos rėmimo“ administravimo taisyklės, pagal kurias Nacionalinė mokėjimo agentūra prie Žemės ūkio ministerijos (toliau – agentūra), prieš priimdama sprendimą skirti paramą, tikrina ne tik Europos Sąjungos reglamentuose apibrėžtus, bet ir papildomus reikalavimus (kriterijus, kurie papildo prekinės žemės ūkio gamybos sąvoką), būtent: 1) nemažiau kaip 4 paskutinius metus iki paraiškos pateikimo deklaruoti žemės ūkio naudmenas arba registruoti gyvulius; 2) užsiimti žemės ūkio veikla ne mažesniame kaip 1 ha plote; 3) užsiimti žemės ūkio veikla paskutinius 10 metų; 4) turėti pieno kvotą (smulkių pieno ūkių savininkams); ir 5) turėti mažiau kaip 5 karves, įregistruotas Gyvulių registre. Remiantis Lietuvos Respublikos per teismo posėdį pateikta informacija, pirmasis, antrasis ir trečiasis kriterijai, susiję su plotu, yra kumuliaciniai, kaip ir trečiasis, ketvirtasis ir penktasis kriterijai, kurie susiję su pieno kvotomis.
- 18 2009 m. rugsėjo 23 d. Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro įsakymo Nr. 3D-692 (Žin., 2009, Nr. 115-4919) 7.10 straipsnyje buvo numatyta, kad „jei Nacionalinė mokėjimo agentūra prie Žemės ūkio ministerijos negali esamų informacinių sistemų ir registrų pagalba nustatyti, kad pareiškėjas ir (arba) sutuoktinis 2 metų laikotarpiu iki paraiškos pateikimo vertėsi prekinė žemės ūkio gamyba, pareiškėjas turi pateikti papildomus dokumentus, įrodančius, jog 2 metų laikotarpiu pareiškėjas ir (arba) jo sutuoktinis iki paraiškos pateikimo vertėsi prekinė žemės ūkio gamyba (sąskaitas faktūras, kvitus ar kitus pardavimą įrodančius dokumentus). Ši nuostata galioja visoms paraiškoms, pateiktoms nuo 2009 m. spalio 19 d.“
- 19 2010 m. sausio 19 d. Žemės ūkio ministro įsakyme Nr. 3D-17 dėl 2007–2013 m. Kaimo plėtros plano ir 2010 m. gegužės 7 d. Žemės ūkio ministro įsakyme Nr. 3D-437 dėl 2004–2006 m. Kaimo plėtros plano numatyta, kad „prekinė žemės ūkio gamyba – veikla, kurios tikslas gaminti rinkai augalininkystės ir (arba) gyvulininkystės produktus, išvardytus Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo pirmame priede“.

„Ex post“ patikrinimo kriterijai, skirti apibrėžti prekinėi žemės ūkio gamybai žemės ūkio sektoriuje

- 20 Po tyrimo RD1/2009/804/LT dėl priemonės „Ankstyvas pasitraukimas iš prekinės žemės ūkio gamybos“ atitikties Tarybos reglamentui Nr. 1257/1999 ir Tarybos reglamentui Nr. 1698/2005 patvirtinimo Lietuvos valdžios institucijos atliko paraiškų, pateiktų pagal ankstyvo pasitraukimo schemą, patikrinimą *ex post*. Jų nuomone, pareiškėjai tenkino reikalavimą prieš pateikiant paraišką „užsiimti prekinė žemės ūkio gamyba“, jei atitiko bent vieną iš šių kriterijų: 1) turėjo pieno kvotą; 2) informacinėje sistemoje užfiksuotas gyvulių pardavimas skersti; 3) deklaravo daugiau kaip 10 ha grūdinių kultūrų; 4) pateikė finansinės

atskaitomybės dokumentus, kuriuose įrodomas pajamų gavimas iš pieno, gyvulininkystės ar augalininkystės produkcijos tiekimo rinkai.

Lietuvai skirtos ankstyvo pasitraukimo paramos sumos apskaičiavimas

- 21 Pagal 2004–2006 m. Lietuvos kaimo plėtros planą (toliau – KPP) ir 2007–2013 m. KPP ankstyvo pasitraukimo paramą sudaro pastovioji ir kintamoji dalys. Pastovioji paramos dalis lygi fiksuotai metinei 1 290 eurų sumai pagal 2004–2006 m. planą ir 1 549 eurų sumai pagal 2007–2013 m. planą. Ši fiksuota suma prilygsta vidutinei valstybinio socialinio draudimo pensijai atitinkamu KPP laikotarpiu. Kintamoji dalis buvo mokama už faktiškai ūkininkui perleidžiamos pieno kvotos dydį (tik pagal 2004–2006 m. kaimo plėtros programą) arba žemės ūkio paskirties žemės plotą.

Kriterijai, kuriais remiantis Lietuvoje apibrėžiami pusiau natūriniai ūkiai

- 22 Taikydama Reglamento (EB) Nr. 1257/1999 33b straipsnį ir atlikdama priemonės „Pusiau natūrinis ūkininkavimas“ patikrinimą Lietuva savo KPP nustatė, kokio dydžio pusiau natūrinius ūkius pageidauja remti pagal šią priemonę, būtent: pagal 2004–2006 m. KPP: 5–20 ha, 5–10 karvių mišrios gamybos atveju (sodininkystės ūkiams nustatytos kitokios ribos), o pagal 2007–2013 m. KPP – 2–3,99 EDV (europinio dydžio vienetas) (vėliau žemutinė riba sumažinta iki 1 EDV).

Ginčo aplinkybės

Lietuvos kaimo plėtros planai

- 23 2004 m. rugpjūčio 3 d. Sprendimu C(2004)2949 *final* ir 2007 m. spalio 19 d. Sprendimu C(2007)5076 *final* Europos Komisija patvirtino 2004–2006 m. ir 2007–2013 m. KPP. Šiuose sprendimuose buvo numatyta, be kita ko, priemonė „Ankstyvas pasitraukimas iš prekinės žemės ūkio gamybos“ (2004–2006 m. KPP) ir priemonė „Ankstyvas pasitraukimas“ (2007–2013 m. KPP). Byla susijusi su dviem minėtais laikotarpiais.

Dėl pirmojo sprendimo, kuriuo nustatyta fiksuoto dydžio finansinė pataisa

- 24 2009 m. balandžio 20–24 d. Komisija Lietuvoje atliko priemonės „Ankstyvas pasitraukimas iš prekinės žemės ūkio gamybos“ atitikties Tarybos reglamentui (EB) Nr. 1257/1999 (dėl 2004–2006 m. KPP) ir Tarybos reglamentui (EB) Nr. 1698/2005 (dėl 2007–2013 m. KPP) patvirtinimo auditą.
- 25 2009 m. liepos 8 d. Komisija nusiuntė Lietuvos Respublikai pranešimą pagal 2006 m. birželio 21 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 885/2006, nustatančio išsamias Tarybos reglamento (EB) Nr. 1290/2005 nuostatų dėl mokėjimo agentūrų ir kitų įstaigų akreditavimo bei EŽŪGF ir EŽŪKPF sąskaitų patikrinimo ir patvirtinimo taikymo taisyklės (OL L 171, 2006, p. 90), 11 straipsnio 1 dalį, jame

pateikė savo pastabas dėl 2009 m. balandžio 20–24 d. atlikto audito. Iš esmės ji nusprendė, jog Lietuvoje priemonė „Ankstyvas pasitraukimas iš prekinės žemės ūkio gamybos“ galėjo būti taikoma ir natūriniam ūkiams, taikant vienintelį reikalavimą, kad ūkininkas būtų įregistravęs turimus gyvulius ir gautų tiesiogines išmokas pagal plotą, ir jog 2007–2013 m. KPP nurodyta, kad pareiškėjas turi užsiimti žemės ūkio veikla ne mažesniame kaip 1 ha plote. Komisija nepateikė detalesnių paaiškinimų dėl ryšio, kurį nustatė, tarp natūrinių ūkių ir reikalavimo ūkininkui užsiimti prekybine žemės ūkio gamyba, kad galėtų pasinaudoti ankstyvo pasitraukimo priemone. Ji pabrėžė, kad, auditorių nuomone, reikia iš naujo patikrinti ir pakeisti administravimo ir patikrinimų procedūras, siekiant įsitikinti, kad ūkininkas, kuriam buvo taikoma ši priemonė, prieš perleisdamas valdą tikrai vertėsi prekybine žemės ūkio gamyba.

- 26 2009 m. rugsėjo 8 d. raštu agentūra pateikė papildomos informacijos, atsakydama į Komisijos pastabas dėl priemonės „Ankstyvas pasitraukimas iš prekinės žemės ūkio gamybos“ įgyvendinimo patikrinimo, be kita ko, dėl patikrinimo, ar ūkininkas, prieš jam taikant šią priemonę, užsiėmė prekybine žemės ūkio gamyba.
- 27 Šiame rašte agentūra pažymėjo, kad prieš skirdama ankstyvo pasitraukimo paramą ji, remdamasi 2004 m. liepos 16 d. žemės ūkio ministro įsakyme Nr. 3D-423 numatytais kriterijais, be kitų dalykų, tikrindavo, ar vykdoma žemės ūkio veikla (žr. šio sprendimo 17 punktą). Be to, agentūra nurodė, kad 2009 m. rugpjūčio 17 d. Žemės ūkio ministras pasiūlė taikant 2007–2013 m. KPP pakeisti atitikties ankstyvo pasitraukimo paramos skyrimo reikalavimams taisyklės (žr. šio sprendimo 18 ir 19 punktus). Pagal šį pasiūlymą nauji pareiškėjai turėjo pateikti dokumentus, įrodančius, kad prieš pateikdami paraišką jie užsiėmė prekybine žemės ūkio gamyba.
- 28 2010 m. sausio 21 d. įvyko dvišalis Lietuvos valdžios institucijų ir Komisijos susitikimas, numatytas Reglamento Nr. 885/2006 11 straipsnio 1 dalies trečiojoje pastraipoje. Iš šio susitikimo protokolo matyti, kad jame buvo susipažinta su naujosiomis 2009 m. rugsėjo 23 d. Lietuvoje priimtomis taisyklėmis ir Lietuvos valdžios institucijų atlikto iš viso 21 215 paraiškų, patvirtintų susitikimo dieną pagal ankstyvo pasitraukimo priemonę, patikrinimo rezultatais. Buvo patikrintos pieno kvotų, gyvulių skaičiaus ir augalininkystės produktų duomenų bazės.
- 29 Per šį susitikimą Komisijos tarnybos pažymėjo, kad Lietuvoje priemonė „Ankstyvas pasitraukimas iš prekinės žemės ūkio gamybos“ gali būti taikoma ir natūriniam ūkiams. Jos Lietuvos valdžios institucijų paklausė, kaip šios gali būti tikros, kad tai, jog ūkininkas yra įtrauktas į duomenų bazes, visuomet reiškia, kad buvo vykdoma prekybinė žemės ūkio gamyba. Komisijos tarnybos nepateikė detalesnių paaiškinimų dėl ryšio, kurį ji nustatė tarp natūrinių ūkių ir duomenų bazėje esančios informacijos. Jos nurodė manančios, kad esama patikrinimo sistema turi tam tikrų trūkumų, pavyzdžiui, nepakankamai laikomasi ūkininkams nustatyto reikalavimo prieš pasinaudojant priemone „Ankstyvas pasitraukimas iš prekinės žemės ūkio gamybos“ užsiimti prekybine žemės ūkio gamyba, ir pažymėjo,

kad dėl pagrindinių patikrinimų trūkumų turi būti pritaikyta fiksuoto dydžio pataisa.

- 30 2010 m. liepos 1 d. raštu Lietuvos Respublika pateikė atsakymą į 2010 m. sausio 21 d. dvišalio susitikimo protokolą. Ji Komisijai, be kita ko, pateikė informacijos apie patikrinimo, susijusio su ūkininkais, kurie nebuvo nurodyti žemės ūkio duomenų bazėse, rezultatus. Lietuvos valdžios institucijos patvirtino, kad 2004–2006 m. programavimo laikotarpiu duomenų bazėse nėra informacijos apie 179 ūkininkus ir kad 174 iš jų pateikė dokumentus, įrodančius, kad užsiėmė prekinė žemės ūkio gamyba prieš pasinaudodami ankstyvo pasitraukimo priemone. Dėl 2007–2013 m. programavimo laikotarpio šios institucijos pažymėjo, kad 167 ūkininkai nebuvo įtraukti į žemės ūkio duomenų bazes ir kad tik vienas neįrodė, jog užsiėmė prekinė gamyba.

- 31 2011 m. rugpjūčio 24 d. Komisija Lietuvos valdžios institucijoms išsiuntė oficialų pranešimą pagal Reglamento (EB) Nr. 885/2006 11 straipsnio 2 dalies trečią pastraipą ir 16 straipsnio 1 dalį. Šiame pranešime buvo nurodyta 2010 m. liepos 1 d. rašte Lietuvos valdžios institucijų pateikta informacija ir pateiktos Komisijos pastabos. Konkrečiai Komisija nurodė, kad atsakydamos į dvišalio susitikimo protokolą Lietuvos valdžios institucijos nepaaiškino, ar ūkininko įtraukimas į duomenų bazę visada reiškia, kad jis užsiima prekinė žemės ūkio gamyba, tačiau nepateikė detalesnių paaiškinimų dėl ryšio, kurį nustatė, tarp duomenų bazėse esančios informacijos ir reikalavimo ūkininkui užsiimti prekinė žemės ūkio gamyba, kad galėtų pasinaudoti ankstyvo pasitraukimo priemone. Komisija padarė išvadą, kad Lietuvos valdžios institucijos nesilaikė Sąjungos teisės aktų, kiek tai susiję su patikrinimu, ar ūkininkas, prieš pasinaudodamas priemone „Ankstyvas pasitraukimas iš prekinės žemės ūkio gamybos“, vertėsi prekinė žemės ūkio gamyba. Komisija pasiūlė taikyti 5 % fiksuoto dydžio pataisą visoms Lietuvos išlaidoms, patirtoms pagal ankstyvo pasitraukimo priemonę iki 2010 m. spalio 15 d., t. y. Sąjungos lėšomis nefinansuoti 3 033 008,85 euro.

- 32 2011 m. spalio 4 d. Lietuvos žemės ūkio ministerija paprašė kilusį klausimą, susijusį su fiksuoto dydžio pataisos skyrimu, išspręsti Taikinimo institucijoje. 2011 m. lapkričio 29 d. Komisijos tarnybos pagal Reglamento Nr. 885/2006 16 straipsnį pateikė savo poziciją šio reglamento 12 straipsnyje numatyta Taikinimo institucijai. Jos klausė, be kita ko, dėl ūkio dydžio, kuris laikomas atitinkančiu reikalavimus, siekiant pasinaudoti ankstyvo pasitraukimo priemone Lietuvoje, ir dėl to, ar tas dydis yra susijęs su minimaliu natūrinio ūkio dydžiu Lietuvoje.

- 33 2012 m. sausio 27 d. Taikinimo institucija parengė galutinę ataskaitą, joje pasiūlė peržiūrėti finansinę pataisą. Nurodžiusi, kad „nors *ex post* patikrinimus ir taikytus tinkamumo finansuoti kriterijus tikrai galima tobulinti, nepanašu, kad jie būtų buvę nenaudingi ar neveiksmingi“, ji kėlė klausimą, „ar rizika suteikia pagrindą taikyti 5 % pataisą ir ar kompensaciniai patikrinimai, t. y. išsamūs *ex post* patikrinimai, atlikti remiantis įvairiais duomenimis, o tam tikrais atvejais –

rašytiniais įrodymais, neprilygsta reikšmingai informacijai apie didžiausią galimą nuostolį fondui“.

- 34 2012 m. spalio 9 d. raštu Komisija pateikė galutinę poziciją Lietuvos institucijoms. Šiame rašte pacitavusi Taikinimo institucijos nuomonę ir 2012 d. sausio 27 d. šios institucijos galutinės ataskaitos išvadas Komisija toliau laikėsi savo pozicijos dėl vertimosi „prekine žemės ūkio gamyba“ prieš gaunant paramą pagal ankstyvo pasitraukimo priemonę aiškinimo. Konkrečiau tariant, įvertinusi pusiau natūrinių ūkių apibrėžtį, nustatytą taikant Lietuvoje priemonę „Pusiau natūrinis ūkininkavimas“, Komisija nusprendė, kad Lietuvos Respublikos *ex post* nustatyta prekinės žemės ūkio gamybos apibrėžtis gali leisti manyti, kad už pusiau natūrinius ūkius mažesni ūkiai gali būti laikomi ūkiais, kuriuose tokia gamyba vykdoma. Komisija pateikė pavyzdį, kai ūkį su dviem pieninėmis karvėmis Lietuvos valdžios institucijos laikė ūkiu, kuriame vykdoma prekinė žemės ūkio gamyba, nors toks ūkis yra mažesnis už pusiau natūrinius ūkius. Remdamasi tuo Komisija padarė išvadą, kad Lietuvos valdžios institucijų *ex post* atlikti patikrinimai (žr. šio sprendimo 20 punktą) nėra tinkama priemonė įrodyti, kad finansinė rizika yra mažesnė nei siūloma fiksuoto dydžio pataisa. Taigi, ji nusprendė, kad Lietuvos valdžios institucijos neišsamiai perkėlė Sąjungos teisės reikalavimus, todėl reikia taikyti fiksuoto dydžio finansinę pataisą.
- 35 2013 m. vasario 26 d. Komisija priėmė Įgyvendinimo sprendimą 2013/123/ES dėl valstybių narių patirtų tam tikrų išlaidų nefinansavimo Europos Sąjungos lėšomis iš Europos žemės ūkio orientavimo ir garantijų fondo (EŽŪOGF) Garantijų skyriaus, Europos žemės ūkio garantijų fondo (EŽŪGF) ir Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) (OL L 67, 2013, p. 20, toliau – pirmasis sprendimas, kuriuo nustatyta fiksuoto dydžio finansinė pataisa). Jame Komisija skyrė Lietuvai 5 % dydžio 3 033 008,85 euro finansinę pataisą dėl mokėjimų, atliktų pagal priemonę „Ankstyvas pasitraukimas“ pažeidimo laikotarpiu, šiuo atveju – nuo 2007 m. liepos 8 d. iki 2010 m. spalio 15 d.
- 36 Pirmasis sprendimas, kuriuo nustatyta fiksuoto dydžio finansinė pataisa, buvo susijęs su 21 215 pareiškėjų, pateikusių paraiškas pagal ankstyvo pasitraukimo priemonę, išmokėta parama, o daugiau nei 19 900 šių paraiškų buvo pateikta pagal 2004–2006 m. KPP.
- 37 Remiantis ataskaitos santrauka, kurioje Komisija pateikė Lietuvai sumų, nefinansuotinių pagal pirmąjį sprendimą, kuriuo nustatyta fiksuoto dydžio finansinė pataisa, vertinimą, Lietuvos valdžios institucijos neįrodė, kad per *ex post* patikrinimą nustatyta prekinės žemės ūkio gamybos apibrėžtis atitiko pusiau natūrinių ūkių apibrėžtį, todėl šių institucijų atliktas *ex post* patikrinimas buvo netinkamas įrodyti, kad finansinė rizika yra mažesnė už siūlomą fiksuoto dydžio pataisą.
- 38 Lietuvos Respublika neginčijo pirmojo sprendimo, kuriuo nustatyta fiksuoto dydžio finansinė pataisa.

Dėl antrojo sprendimo, kuriuo nustatyta fiksuoto dydžio finansinė pataisa

- 39 2014 m. birželio 27 d. Komisijos tarnybos pagal Reglamento Nr. 885/2006 11 straipsnio 2 dalies trečią pastraipą ir 16 straipsnio 1 dalį išsiuntė Lietuvos Respublikai oficialų pranešimą dėl lėšų, išmokėtų nuo 2010 m. spalio 16 d. iki 2013 m. spalio 15 d. pagal priemonę „Ankstyvas pasitraukimas iš prekinės žemės ūkio gamybos“. Komisija nurodė, kad tai yra papildomas oficialus pranešimas dėl audito, dėl kurio buvo priimtas pirmasis sprendimas, kuriuo nustatyta fiksuoto dydžio finansinė pataisa, ir kad dėl tų pačių priežasčių, kaip nurodytosios šio audito ataskaitos santraukoje, Lietuvos Respublikai reikia skirti naują finansinę pataisą, susijusią su šiuo laikotarpiu. Komisija rėmėsi keliais dokumentais, parengtais priimant pirmąjį sprendimą, kuriuo nustatyta fiksuoto dydžio finansinė pataisa, įskaitant jos 2012 m. spalio 9 d. galutinę poziciją. Kaip priedą ji pridėjo ataskaitos santrauką, susijusią su minėtu pirmuoju sprendimu, kurioje pažymėta, jog Lietuvos valdžios institucijos neįrodė, kad per *ex post* atliktą patikrinimą nustatyta prekinės žemės ūkio gamybos apibrėžtis atitinka pusiau natūrinių ūkių apibrėžtį ir kad todėl šių institucijų atliktas *ex post* patikrinimas nebuvo tinkamas įrodyti, kad finansinė rizika yra mažesnė už siūlomą fiksuoto dydžio finansinę pataisą. Todėl Komisijos tarnybos padarė išvadą, kad dėl šių trūkumų reikia taikyti naują 5 % fiksuoto dydžio pataisą.
- 40 2014 m. liepos 17 d. Lietuvos žemės ūkio ministerija raštu pareiškė nesutinkanti su Komisijos siūloma fiksuoto dydžio pataisa ir prašė pateikti ginčą spręsti Taikinimo institucijai. Tame pačiame rašte Žemės ūkio ministerija pabrėžė neproporcingą siūlomos naujos pataisos pobūdį, nes žala, kuri gali būti padaryta Sąjungai, susijusi su laikotarpiu nuo 2010 m. spalio 16 d. iki 2013 m. spalio 15 d., neviršijo 16 788,34 euro. Ji taip pat priminė Lietuvos institucijų atliktą paraiškų *ex post* patikrinimą ir jo kriterijus. Be to, nurodė, kad reikalavimas taikyti kiekybinius kriterijus, kaip antai ūkio dydžio ar gaunamų pajamų, yra neteisėtas. Ji apibūdino konkrečią Lietuvos padėtį ir galimas neigiamas pasekmes, prekinės žemės ūkio gamybos sąvoką prilyginus pusiau natūrinių ūkių sąvokai.
- 41 2014 m. gruodžio 17 d. Taikinimo institucija nurodė, kad susitaikymo negali būti pasiekta, nes tai yra tęstinė finansinė pataisa, o pirminė finansinė pataisa buvo nustatyta pirmuoju sprendimu, kuriuo nustatyta fiksuoto dydžio finansinė pataisa, ir jis nebuvo ginčijamas.
- 42 2015 m. kovo 10 d. Komisija pranešė Lietuvos institucijoms, kad, iš esmės nepasikeitus pirminės finansinės pataisos skyrimo priežastims, taip pat atsižvelgiant į tai, kad Lietuvos institucijos nesiėmė jokių taisomųjų priemonių, tikslinga taikyti tokią pačią – 5 % fiksuoto dydžio finansinę pataisą už mokėjimus, atliktus pagal priemonę „Ankstyvas pasitraukimas“.
- 43 2015 m. birželio 22 d. Komisija priėmė Įgyvendinimo sprendimą (ES) 2015/1119 dėl valstybių narių patirtų tam tikrų išlaidų nefinansavimo Europos Sąjungos lėšomis iš Europos žemės ūkio garantijų fondo (EŽŪGF) ir Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) (OL L 182, 2015, p. 39; toliau – antrasis

sprendimas, kuriuo nustatyta fiksuoto dydžio finansinė pataisa arba ginčijamas sprendimas). Juo Komisija pagal Reglamento Nr. 1306/2013 52 straipsnį skyrė Lietuvos Respublikai 1 938 300,08 euro finansinę pataisą dėl lėšų, išmokėtų pagal priemonę „Ankstyvas pasitraukimas“ laikotarpiu nuo 2010 m. spalio 16 d. iki 2013 m. spalio 15 d., motyvuodama tuo, kad Lietuvos Respublika tinkamai nepatikrino ūkininkams nustatyto įpareigojimo prieš gaunant ankstyvo pasitraukimo paramą užsiimti prekybine žemės ūkio gamyba.

- 44 Ginčijamas sprendimas susijęs su 19 103 paraiškomis, kurių dauguma, kaip ir pirmojo sprendimo, kuriuo nustatyta fiksuoto dydžio finansinė pataisa, atveju, pateiktos pagal 2004–2006 m. KPP, o kitos paraiškos pateiktos pagal 2007–2013 m. KPP.

Procesas ir šalių reikalavimai

- 45 2015 m. rugsėjo 2 d. Bendrojo Teismo kanceliarija gavo šį Lietuvos Respublikos ieškinį.
- 46 Lietuvos Respublika Bendrojo Teismo prašo:
- panaikinti ginčijamą sprendimą,
 - priteisti iš Komisijos bylinėjimosi išlaidas.
- 47 Komisija Bendrojo Teismo prašo:
- atmesti ieškinį kaip nepagrįstą,
 - priteisti iš Lietuvos Respublikos bylinėjimosi išlaidas.
- 48 2017 m. kovo 31 d. Bendrojo Teismo kanceliarijos raštais Bendrasis Teismas, taikydamas Procedūros reglamento 89 straipsnio 3 dalies a punkte numatytas proceso organizavimo priemones, pateikė šalims kelis klausimus, į kuriuos jos turėjo raštu atsakyti iki teismo posėdžio. Šalys šį prašymą įvykdė per nustatytą terminą.
- 49 Šalys buvo išklausytos 2017 m. birželio 6 d. teismo posėdyje.

Dėl teisės

- 50 Grįsdama savo ieškinį Lietuvos Respublika nurodo vieną pagrindą, grindžiamą Reglamento Nr. 1306/2013 52 straipsnio 2 dalies, aiškinamos atsižvelgiant į proporcingumo principą, pažeidimu.
- 51 Šį ieškinio pagrindą reikia laikyti sudarytą iš dviejų dalių, iš kurių pirmoji susijusi su fiksuoto dydžio finansine pataisa, kurią nustatant neatsižvelgta į pažeidimo

pobūdį ir į Sąjungai padarytą finansinę žalą, o antroji – su šios fiksuoto dydžio finansinės pataisos neproporcingumu.

Pirminės pastabos

- 52 Remiantis suformuota jurisprudencija, iš Europos žemės ūkio garantijų fondo (EŽŪGF) finansuojami tik tie veiksmai, kurie yra atliekami laikantis Sąjungos taisyklių bendro žemės ūkio rinkų organizavimo srityje. Kai Komisija atsisako iš Sąjungos biudžeto finansuoti tam tikras išlaidas dėl valstybės narės padarytų Sąjungos teisės nuostatų pažeidimų, ji turi įrodyti, kad tie pažeidimai buvo padaryti. Kitaip tariant, Komisija privalo pagrįsti sprendimą, kuriame konstatuoja, kad atitinkama valstybė narė neįgyvendino ar netinkamai įgyvendino kontrolės sistemą (žr. 2013 m. rugsėjo 16 d. Sprendimo *Lenkija / Komisija*, T-486/09, nepaskelbtas Rink., EU:T:2013:465, 23 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 53 Vis dėlto Komisija turi ne išsamiai įrodyti, kad nacionalinių institucijų atlikti patikrinimai buvo nepakankami ar kad jų pateikti duomenys neteisingi, bet pateikti įrodymų, sukeliančių pakankamai rimtų ir pagrįstų abejonių dėl šių patikrinimų ar skaičiavimų (žr. 2013 m. rugsėjo 16 d. Sprendimo *Lenkija / Komisija*, T-486/09, nepaskelbtas Rink., EU:T:2013:465, 24 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 54 Toliau atitinkama valstybė narė turi įrodyti, kad sąlygos gauti finansavimą, kurią atsisakė suteikti Komisija, yra tenkinamos. Kitaip tariant, atitinkama valstybė narė negali paneigti Komisijos išvadų, savo teiginių neparemdama patikimos ir veiksmingos kontrolės sistemos buvimo įrodymais. Jeigu jai nepavyksta įrodyti, kad Komisijos išvados yra neteisingos, šios išvados laikomos įrodymais, sukeliančiais rimtų abejonių dėl priežiūros ir kontrolės priemonių visumos adekvatumo ir veiksmingumo (žr. 2013 m. rugsėjo 16 d. Sprendimo *Lenkija / Komisija*, T-486/09, nepaskelbtas Rink., EU:T:2013:465, 25 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 55 Komisijai tenkanti įrodinėjimo pareiga sumažinama todėl, kad valstybės narės padėtis renkant ir tikrinant EŽŪOGF sąskaitoms patvirtinti reikalingus duomenis yra geresnė, todėl ji ir turi pateikti išsamių įrodymų dėl atliktų patikrinimų ar skaičių tikrumo, o prireikus – dėl Komisijos skaičiavimų netikslumo (žr. 2013 m. rugsėjo 16 d. Sprendimo *Lenkija / Komisija*, T-486/09, nepaskelbtas Rink., EU:T:2013:465, 26 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 56 Reikia priminti, kad bendros žemės ūkio politikos srityje Komisija turi didelę diskreciją, todėl teismo kontrolė turi tik apsiriboti patikrinimu, ar ji akivaizdžiai neperžengė savo diskrecijos ribų (šiuo klausimu žr. 2001 m. liepos 21 d. Sprendimo *Jippes ir kt.*, C-189/01, EU:C:2001:420, 80 punktą ir 2012 m. birželio 26 d. Sprendimo *Lenkija / Komisija*, C-335/09 P, EU:C:2012:385, 128 punktą). Taigi, nereikia tikrinti, ar Komisijos priimta priemonė yra tinkamiausia, tačiau teismas turi nustatyti, ar ji nėra akivaizdžiai netinkama (2017 m. kovo 9 d.

Sprendimo *Lenkija / Komisija*, C-105/16 P, nepaskelbtas Rink., EU:C:2017:191,48 punktą).

- 57 Lietuvos Respublikos nurodyto ieškinio pagrindo dalis reikia nagrinėti atsižvelgiant būtent į šiuos argumentus.

Dėl ieškinio pagrindo pirmos dalies, grindžiamos fiksuoto dydžio finansinės pataisos nustatymu, neatsižvelgiant į pažeidimo pobūdį ir Sąjungai padarytą finansinę žalą

- 58 Pirmoje ieškinio pagrindo dalyje Lietuvos Respublika tvirtina, kad Komisija, neatsižvelgdama į pažeidimo pobūdį ir Sąjungai padarytą finansinę žalą, pritaikė fiksuoto dydžio pataisą, nors po Lietuvos *ex-post* atliktos visų paraiškų pagal priemonę „Ankstyvas pasitraukimas“ patikros pateikta informacija leido tiksliai nustatyti, kad Sąjungai realiai padaryta finansinė žala siekia 16 788,34 euro sumą, atitinkančią paramos, kurią gavo šeši ūkininkai, negalėję pateikti įrodymų, kad vertėsi prekių žemės ūkio gamyba, dydį.
- 59 Lietuvos Respublika nesutinka su tuo, kad buvo pažeista priemonės „Ankstyvas pasitraukimas“ valdymo sistema, kaip nurodo Komisija, t. y. kad nebuvo tinkamai *ex post* patikrinta, ar ūkininkai laikosi pareigos prieš gaunant ankstyvo pasitraukimo paramą užsiimti prekių žemės ūkio gamyba, kuri yra numatyta 2004–2006 programavimo laikotarpio atveju Reglamento Nr. 1257/1999 11 straipsnio 1 dalies pirmoje įtraukoje, o 2007–2013 m. programavimo laikotarpio atveju – Reglamento Nr. 1698/2005 23 straipsnio 2 dalies b punkte.
- 60 Lietuvos Respublika teigia, kad pasirinkti *ex post* patikrinimų kriterijai buvo suderinami su ūkininkams taikoma pareiga prieš gaunant ankstyvo pasitraukimo paramą užsiimti prekių žemės ūkio gamyba. Šiuo klausimu ji pateikia tris pagrindinius argumentus.
- 61 Pirma, Lietuvos Respublika tvirtina, kad pareiškėjų įtraukimas į žemės ūkio duomenų bazes pakankamai pagrindžia prekinės žemės ūkio gamybos faktą. Ji teigia, kad ūkininkų įtraukimas į žemės ūkio duomenų bazes reiškia, jog jie užsiėmė prekių gamyba. Konkrečiai pirmiausia dėl įtraukimo į pieno kvotų duomenų bazes (ši kriterijų atitinka 96 % pareiškėjų, siekiančių gauti ankstyvo pasitraukimo paramą Lietuvoje, t. y. labai didelė jų dauguma) Lietuvos Respublika teigia, kad pieno kvotos buvo suteikiamos tik ūkininkams, galėjusiems įrodyti anksčiau buvus gyvulių laikymo ir pieno gamybos bei pardavimo rinkai faktus. Be to, informacinėje sistemoje užfiksuotas gyvulių pardavimas skersai patvirtina gyvulininkystės produkcijos tiekimo rinkai faktą. Lietuvos Respublika taip pat teigia, kad epizodiniai ar pavieniai pardavimo skersai faktai yra įprasta prekinės mėsinės gyvulininkystės praktika Lietuvoje. Galiausiai dėl ūkininkų, deklaravusių daugiau kaip 10 ha grūdinių kultūrų, Lietuvos Respublika preziumuoja, jog tokio kiekio augalininkystės produkcijos neįmanoma suvartoti asmeninėms reikmėms.

- 62 Antra, Lietuvos Respublika mano, kad Komisija nepagristai nustatė ryšį tarp prekinės žemės ūkio gamybos ir Reglamento Nr. 1257/1999 33b straipsnio 1 dalyje ir Reglamento Nr. 1698/2005 34 straipsnyje reglamentuojant priemonę „Pusiau natūrinis ūkininkavimas“ pateiktos pusiau natūrinių ūkių apibrėžties. Šiuo klausimu Lietuvos Respublika primena, kad frazė „Pusiau natūriniai ūkiai“ yra tiesiogiai vartojama kitoje 141 priemonėje „Pusiau natūrinis ūkininkavimas“, kuri įgyvendinama taikant Reglamento Nr. 1257/1999 33b straipsnį ir kurios tikslas skiriasi nuo 113 priemonės „Ankstyvas pasitraukimas iš prekinės žemės ūkio gamybos“. Ji taip pat pažymi, kad dėl pusiau natūrinių ūkių apibrėžties taikymo prekinės žemės gamybos apibrėžčiai ankstyvo pasitraukimo priemone būtų galėję pasinaudoti dvigubai mažiau Lietuvos ūkininkų.
- 63 Trečia, Lietuvos Respublika kaltina Komisiją tuo, kad ji neatsižvelgė į Lietuvos valdžios institucijų tikslus ir priemones, kurie buvo aiškiai užfiksuoti 2004–2006 m. ir 2007–2013 m. KPP dokumentuose ir patvirtinti Komisijos sprendimais. Šiuo klausimu Lietuvos Respublika pažymi, kad reali Lietuvos žemės ūkio sektoriaus situacija pasižymėjo tuo, kad egzistavo smulkūs ūkiai, kurių daugumą valdė vyresnio amžiaus ūkininkai. Be to, struktūrinė Lietuvos žemės ūkio problema buvo ne tiek individualus atskiros ūkio vaidmuo žemės ūkio produktų rinkoje, bet tokių ūkių skaičius ir daroma įtaka. Šie ūkiai tiekia 70 % pieno rinkoje.
- 64 Komisija ginčija Lietuvos Respublikos argumentus.
- *Dėl ūkininkų įtraukimo į žemės ūkio duomenų bazes kaip kriterijaus, įrodančio, kad vykdoma prekinė žemės ūkio gamyba*
- 65 Reikia pažymėti, kad iš Reglamento Nr. 1257/1999 11 straipsnio 1 dalies pirmos įtraukos, taikomos 2004–2006 m. programavimo laikotarpiui, ir Reglamento Nr. 1698/2005 23 straipsnio 2 dalies b punkto, taikomo 2007–2013 m. programavimo laikotarpiui, matyti, kad ūkį perduodantis asmuo turi visiškai nutraukti komercinį ūkininkavimą, jei nori pasinaudoti ankstyvo pasitraukimo schema.
- 66 Šiuo klausimu reikia priminti, kad Sąjungos teismai turėjo galimybę spręsti dėl ankstyvo pasitraukimo mechanizmo tikslų ir ūkį perduodančiam asmeniui nustatytos pareigos visiškai nutraukti komercinį ūkininkavimą pažodinio, kontekstinio ir teleologinio aiškinimo (2016 m. liepos 7 d. Sprendimo *Lenkija / Komisija*, C-210/15 P, nepaskelbtas Rink., EU:C:2016:529, 39–41 punktai).
- 67 Iš jurisprudencijos matyti, kad pareiga visiškai nutraukti komercinį ūkininkavimą suponuoja, kad toks ūkininkavimas buvo ištis vykdomas laikotarpiu iki ūkio perdavimo (2016 m. liepos 7 d. Sprendimo *Lenkija / Komisija*, C-210/15 P, nepaskelbtas Rink., EU:C:2016:529, 38 punktas). Ankstyvo pasitraukimo priemone Sąjungos teisės aktų leidėjas siekė paskatinti ankstyvą pasitraukimą žemės ūkio sektoriuje, kad būtų pagerintas ūkių gyvybingumas ir vyresnio amžiaus ūkininkams suteikta ekonominė paskata anksčiau nutraukti veiklą

tokiomis aplinkybėmis, kuriomis įprastai jie to nedarytų, o senatvės pensijos priedas ar papildomos pajamos yra tik viena iš reglamentų Nr. 1257/1999 ir Nr. 1698/2005 taikymo pasekmių (2015 m. vasario 25 d. Sprendimo *Lenkija / Komisija*, T-257/13, nepaskelbtas Rink., EU:T:2015:111, 45–47, 59, 61 ir 62 punktai; dėl Reglamento Nr. 1698/2005 taip pat žr. 2016 m. liepos 7 d. Sprendimo *Lenkija / Komisija*, C-210/15 P, nepaskelbtas Rink., EU:C:2016:529, 39 punktą).

- 68 Asmenys, galintys gauti ankstyvo pasitraukimo paramą, turi būti tik ūkininkai, kurie užsiėmė komercine žemės ūkio gamyba, o vertimasis žemės ūkio veikla siekiant patenkinti savo ar savo šeimos poreikius negali būti prilyginimas veiklos, iš kurios gaunamos pajamos, vykdymui (2016 m. liepos 7 d. Sprendimo *Lenkija / Komisija*, C-210/15 P, nepaskelbtas Rink., EU:C:2016:529, 40 ir 46 punktai).
- 69 Be to, remiantis jurisprudencija, su gamyba susiję kriterijai yra reikalingi tik tam, kad būtų galima nustatyti, ar ūkį perleidžiantis asmuo gavo realių pajamų, t. y. tokių pajamų, kurios gaunamos vykdant žemės ūkio veiklą komerciniais tikslais, ir jais nesiekama nustatyti minimalią ūkio ekonominio dinamiškumo ribą, kurios nepasiekus atitinkami ūkininkai neturėtų teisės gauti ankstyvo pasitraukimo paramos, net jei veiklą vykdė komerciniais tikslais (šiuo klausimu žr. 2015 m. vasario 25 d. Sprendimo *Lenkija / Komisija*, T-257/13, nepaskelbtas Rink., EU:T:2015:111, 72 ir 73 punktus).
- 70 Atsižvelgiant būtent į šią šio sprendimo 67–69 punktuose primintą jurisprudenciją reikia nuspręsti, ar Komisija pagrįstai galėjo turėti abejonių dėl ūkininkų įtraukimo į žemės ūkio duomenų bazes, kaip antai susijusias su pieno kvotomis, gyvulių pardavimu skersti ir grūdinių kultūrų plotu, kaip kriterijaus nustatant, ar ūkininkas užsiima prekybine žemės ūkio gamyba, kad galėtų pasinaudoti ankstyvo pasitraukimo parama.
- 71 Šiuo atveju Lietuvos Respublika ir Komisija nesutaria dėl to, ar ūkininkų įtraukimas į žemės ūkio duomenų bazes, kaip antai susijusias su pieno kvotomis, gyvulių pardavimu skersti ir grūdinių kultūrų plotu, reiškia, kad buvo vykdoma prekybinė žemės ūkio gamyba.
- 72 Pirma, dėl pieno kvotų duomenų bazės pažymėtina, jog šalys neginčija, kad ūkininko pavardės buvimas toje duomenų bazėje reiškia, kad jis turi pieno kvotas. Vis dėlto, kaip pažymėjo Komisija, vien pieno kvotų turėjimas neleidžia nustatyti, kaip jos buvo panaudotos ir ar asmuo užsiėmė prekybine žemės ūkio gamyba. Be to, kaip per teismo posėdį pažymėjo Komisija, Lietuvoje ūkininkui pakako turėti vieną karvę ir parduoti 2 ar 3 litrus pieno per dieną, kad jis būtų įtrauktas į pieno kvotų duomenų bazę.
- 73 Lietuvos Respublika pabrėžė, kad pieno kvotų suteikimo sistemos veikimo efektyvumas rodo, kad šioje sistemoje įregistruoti ūkininkai užsiėmė prekybine gamyba. Siekdama pagrįsti šį teiginį Lietuvos Respublika teigė, kad atlikdamos auditus Komisijos tarnybos turėjo galimybę susipažinti su Lietuvos pieno kvotų

įdiegimo ir administravimo taisyklėmis. Taikant proceso organizavimo priemones Bendrojo Teismo paprašyta pateikti kvotų suteikimo sistemos veikimo nepriklausomų auditų ir studijų rezultatus Lietuva nurodė, pirma, 2005 m. balandžio mėn. Komisijos atliktą auditą LA/2005/11/LT dėl paramos priemonių taikymo pieno produktų sektoriuje ir, antra, Europos Sąjungos Audito rūmų specialiąją ataskaitą Nr. 4/2008 dėl 2004 m. gegužės 1 d. į Europos Sąjungą įstojusių valstybių narių pieno kvotų su Komisijos atsakymais.

- 74 Dėl šių dviejų Lietuvos Respublikos nurodytų dokumentų, pritariančios Komisijos per teismo posėdį pareikštai nuomonei, kurios šiuo atžvilgiu neginčijo Lietuvos Respublika, reikia pažymėti, kad pieno kvotų schemos tikslas buvo reguliuoti pieno kiekį rinkoje, siekiant išvengti produkcijos perviršio, ir kad Lietuvos pieno kvotų įdiegimo ir administravimo taisyklių kontrolė nebuvo tirta per 2009 m. balandžio 20–24 d. atliktą auditą tikrinant ankstyvo pasitraukimo priemonę. Taigi, Komisija galėjo pagrįstai manyti, kad pieno kvotų schema nėra susijusi su tokiais kaimo plėtros priemonėmis, kaip ankstyvo pasitraukimo priemonė.
- 75 Be to, nors, pasak Lietuvos Respublikos, pieno kvotos buvo suteikiamos tik ūkininkams, galėjusiems įrodyti anksčiau buvus gyvulių laikymo ir pieno gamybos bei pardavimo rinkai faktus, reikia konstatuoti, kad nei iš susirašinėjimo per administracinę procedūrą, nei iš Bendrajam Teismui pateiktų pastabų nematyti, kad Lietuvos Respublika nurodė, kokie kriterijai leidžia manyti, kad prieš ūkininkams suteikiant pieno kvotą jie įrodė, kad rinkoje pardavė pieną ir gyvulius.
- 76 Per administracinę procedūrą Komisija paminėjo, kad Lietuvos Respublika neatsakė į klausimą, ar ūkininko įtraukimas į pieno kvotų duomenų bazę visada reiškia, kad buvo vykdoma komercinė žemės ūkio gamyba. Ji taip pat pabrėžė, kad sąvoka „komercinė žemės ūkio gamyba“ nėra aiškiai apibrėžta ir kad ji nežino, kokia informacija buvo tikrinama atliekant duomenų bazių kontrolę, siekiant įrodyti, kad tokia gamyba buvo užsiimama.
- 77 Atsakydama į šiuos klausimus Lietuvos Respublika pateikė tik informaciją dėl ūkininkų, kurie nebuvo įtraukti į žemės ūkio duomenų bazes, tikrinimo rezultatų ir teigė, kad ūkininkų įtraukimas į duomenų bazes pakankamai pagrindžia komercinės žemės ūkio gamybos faktą.
- 78 Taip atsakiusi Lietuvos Respublika neatsakė į klausimą, ar ankstyvo pasitraukimo priemonė gali būti taikoma ir tiems ūkininkams, kurie, nors buvo įtraukti į pieno kvotų duomenų bazes, tačiau turėjo tik vieną karvę ir, vadovaujantis šio sprendimo 67–69 punktuose nurodyta jurisprudencija, negalėjo būti laikomi gaunančiais pajamų iš komercinės žemės ūkio gamybos.
- 79 Kiti Lietuvos Respublikos argumentai taip pat neleidžia pagrįsti jos pozicijos dėl pieno kvotų duomenų bazių.
- 80 Viena vertus, Lietuvos Respublika tvirtina, kad Komisija per bendradarbiavimo ir nuomonių pasikeitimo stadiją iki finansinės pataisos skyrimo nenurodė savo

argumento, jog vien pieno kvotos suteikimas nepatikrinant, ar ta pieno kvota buvo panaudota ir kiek, nėra tinkamas kriterijus nustatyti, ar pareiškėjas užsiėmė prekyma žemės ūkio gamyba.

- 81 Nors tiesa, kad Komisija savo 2011 m. rugpjūčio 24 d. oficialiame pranešime rėmėsi tik bendrai duomenų bazėmis ir nekalbėjo konkrečiai apie pieno kvotos suteikimą, tame dokumente ji tvirtino, kad buvo atlikti duomenų bazių, įskaitant pieno kvotų duomenų bazę, patikrinimai. Turint tai omenyje, akivaizdu, kad reikia suprasti, jog tame dokumente kalbama ir apie pieno kvotų duomenų bazę, kuri šiuo atveju yra labai reikšminga, nes ji susijusi su 96 %, t. y. didžiaja dauguma, paraiškų, atitinkančių kriterijų dėl pieno kvotų turėjimo.
- 82 Kita vertus, Lietuvos Respublika teigė, kad Reglamento Nr. 1257/1999 33m straipsnio 1 dalyje įtraukus nuorodą į pieno kvotą tampa akivaizdu, kad tokios kvotos turėjimas aiškiai rodo, kad yra dalyvaujama prekyboje žemės ūkio gamyboje.
- 83 Šis argumentas turi būti atmestas kaip nereikšmingas. Reglamento Nr. 1257/1999 33m straipsnio 1 dalyje suformuluota nukrypti leidžianti nuostata yra susijusi tik su ūkį perduodančių asmenų amžiumi. Kaip teisingai teigė Komisija, ši nukrypti leidžianti nuostata neatleidžia ūkininkų nuo pareigos laikytis kitų reikalavimų, nustatytų taikant ankstyvo pasitraukimo schemą.
- 84 Antra, dėl gyvulių pardavimo skersti duomenų bazių reikia konstatuoti, kad įtraukimas į jas pats savaime nėra susijęs su faktiniu gyvulininkystės produkcijos tiekimu rinkai. Komisija teisingai per teismo posėdį iš esmės pažymėjo, kad Lietuvoje ūkininkui pakanka auginti vieną karvę, ją paskui parduoti skersti, kad jis būtų įtrauktas į gyvulių pardavimo skersti duomenų bazę.
- 85 Vis dėlto, vadovaujantis šio sprendimo 67–69 punktuose nurodyta jurisprudencija, toks ūkininkas negali būti laikomas gaunančiu pajamų iš komercinės žemės ūkio gamybos. Kadangi Lietuvos valdžios institucijos nepateikė jokio kito argumento pagrįsti nuomonei, kad ūkininkų įtraukimas į gyvulių pardavimo skersti duomenų bazę patvirtina gyvulininkystės produkcijos tiekimą rinkai, Komisija pagrįstai galėjo turėti abejonių dėl galimybės taikyti ankstyvo pasitraukimo priemonę ir ūkininkams, kurie, nors ir buvo įtraukti į šią duomenų bazę, skersti pardavė tik vieną karvę.
- 86 Šiuo požiūriu Lietuvos Respublikos argumentas, jog epizodiniai ar pavieniai pardavimo skersti faktai yra įprasta prekinės mėsinės gyvulininkystės praktika Lietuvoje, nėra reikšmingas.
- 87 Trečia, dėl grūdinių kultūrų duomenų bazės, į kurią įtraukti ūkininkai, deklaravę daugiau nei 10 ha grūdinių kultūrų, Lietuvos Respublika teigė, kad tokio kiekio augalininkystės produkcijos neįmanoma suvartoti asmeninėms reikmėms. Tačiau toks teiginys nebuvo pagrįstas jokių įrodymų.

88 Lietuvos Respublika nepateikė jokio kito argumento išsklaidyti Komisijos abejonoms dėl to, kad ankstyvo pasitraukimo priemonė gali būti taikoma ir ūkininkams, kurie, nors ir deklaravo daugiau kaip 10 ha grūdinių kultūrų ir buvo įtraukti į grūdinių kultūrų plotų duomenų bazę, užsėmė natūrine žemės ūkio gamyba.

89 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad Komisija pagrįstai galėjo turėti abejonių dėl Lietuvos ūkininkų įtraukimo į žemės ūkio duomenų bazes, kaip antai susijusias su pieno kvotomis, gyvulių pardavimu skersti ir grūdinių kultūrų plotu, kaip kriterijaus nustatant, ar ūkininkas užsėmė prekinę žemės ūkio gamybą, prieš galėdamas pasinaudoti ankstyvo pasitraukimo parama.

– Dėl ryšio su sąvoka „pusiau natūrinis ūkis“ tariamo nepagrįstumo

90 Ataskaitos santraukoje, kurios pagrindu Komisija priėmė ginčijamą sprendimą, pažymėta, kad atlikus *ex post* patikrinimą nustatyta prekinės žemės ūkio gamybos apibrėžtis neatitinka pusiau natūrinių ūkių apibrėžties.

91 Vis dėlto, priešingai, nei teigia Lietuvos Respublika, remiantis tuo negalima daryti išvados, kad Komisija per administracinę procedūrą šios valstybės valdžios institucijas įpareigojo prekinės žemės ūkio gamybos apibrėžtį sieti su pusiau natūrinių ūkių apibrėžtimi, numatyta Reglamento Nr. 1257/1999 33b straipsnyje 2004–2006 m. KPP atveju ir Reglamento Nr. 1698/2005 34 straipsnyje 2007–2013 m. KPP atveju.

92 Visų pirma iš 2009 m. liepos 8 d. Komisijos pranešimo, kuriame pateikiamos jos pastabos dėl 2009 m. balandžio 20–24 d. atlikto audito, 2010 m. sausio 21 d. dvišalio susitikimo protokolo ir 2011 m. rugpjūčio 24 d. Komisijos oficialaus pranešimo, matyti, kad Komisija tik konstatavo, jog Lietuvoje ankstyvo pasitraukimo priemonė gali būti taikoma ir natūriniais ūkiais, t. y. ūkininkams, kurie gamina žemės ūkio produkciją savo reikmėms ir nepateikia jos rinkai.

93 Toliau 2011 m. lapkričio 29 d. Taikinimo institucijai pateiktose pastabose nagrinėdamos klausimą, koks ūkio dydis laikomas tinkamu pagal ankstyvo pasitraukimo schemą, Komisijos tarnybos tik priminė, kad pagal Reglamento Nr. 1257/1999 33b straipsnį pusiau natūriniai ūkiai yra ūkiai, kurie daugiausia gamina savo pačių vartojimo reikmėms, tačiau tuo pačiu metu dalį savo produkcijos parduoda.

94 Galiausiai savo 2012 m. spalio 9 d. galutinėje pozicijoje Komisija konstatavo, kad Lietuvos valdžios institucijos neįrodė, jog *ex post* pateikta prekinės žemės ūkio gamybos apibrėžtis buvo suderinama su tokios veiklos vykdymo apibrėžtimi ar su pusiau natūrinių ūkių apibrėžtimi.

95 Be to, per teismo posėdį Komisija teigė, ir to neginčijo Lietuvos Respublika, kad pakeitus ankstyvo pasitraukimo priemonės administravimo taisykles (jas Lietuvos Respublika priėmė 2009 m.; žr. šio sprendimo 18 punktą), ji tikrinimą, ar

laikomasi prekinės žemės ūkio gamybos kriterijaus, pripažino tinkamu, kai tokia gamyba neatitinka pusiau natūrinių ūkių apibrėžties, numatytos Reglamento Nr. 1257/1999 33b straipsnyje 2004–2006 m. KPP atveju ir Reglamento Nr. 1698/2005 34 straipsnyje 2007–2013 m. KPP atveju.

- 96 Be to, Bendrasis Teismas pažymi, kad Lietuvos valdžios institucijų *ex post* pasirinkti kriterijai, siekiant patikrinti, ar vykdoma prekinė žemės ūkio gamyba pagal ankstyvo pasitraukimo schemą, nėra numatyti Sąjungos teisės aktuose.
- 97 Visos šio sprendimo 92–95 punktuose apibūdintos aplinkybės neleidžia paneigti Komisijos teiginio, jog pusiau natūrinių ūkių apibrėžtį ji pateikė tik kaip pavyzdį, kaip vieną iš kriterijų, galinčių būti tinkamu siekiant įrodyti, kad vykdoma prekinė žemės ūkio gamyba.
- 98 Galiausiai reikia konstatuoti, kad Lietuvos Respublikos argumentas, jog Lietuvoje taikant pusiau natūrinių ūkių apibrėžtį komercinės žemės ūkio gamybos apibrėžčiai ankstyvo pasitraukimo priemonės reikalavimus atitiktų du kartus mažiau Lietuvos ūkininkų, yra nereikšmingas. Iš tikrųjų šis argumentas paremtas tik faktu.

– *Dėl tariamo neatsižvelgimo į 2004–2006 m. ir 2007–2013 m. KPP numatytus tikslus ir priemones*

- 99 Reikia pažymėti, kad tai, jog Komisija patvirtino 2004–2006 m. ir 2007–2013 m. KPP, nesuteikia šiems programavimo dokumentams didesnės teisinės galios nei reglamentams Nr. 1257/1999 ir Nr. 1698/2005. Tiek Komisija, tiek Lietuvos Respublika lieka įpareigosotos laikytis šių reglamentų nuostatų (šiuo klausimu žr. 2015 m. vasario 25 d. Sprendimo *Lenkija / Komisija*, T-257/13, nepaskelbtas Rink., EU:T:2015:111, 53 punktą).
- 100 Reikia taip pat pažymėti, kad pagal Reglamento Nr. 1257/1999 37 straipsnio 1 dalį parama kaimo plėtrai skiriama tik toms priemonėms, kurios atitinka Sąjungos teisę. Iš Reglamento Nr. 1698/2005 15 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos taip pat matyti, kad valstybių narių kaimo plėtros programos įgyvendina kaimo plėtros strategiją, naudodamos priemones, suskirstytas pagal šio reglamento IV antraštinėje dalyje apibrėžtas kryptis. Atsižvelgiant į tai, nustatydamos ir įgyvendindamos savo kaimo plėtros programas valstybės narės turi laikytis su šiomis kryptimis susijusiose nuostatose numatytų sąlygų (šiuo klausimu žr. 2016 m. liepos 7 d. Sprendimo *Lenkija / Komisija*, C-210/15 P, nepaskelbtas Rink., EU:C:2016:529, 43 punktą).
- 101 Vadinas, Komisija teisingai teigia, kad nors Lietuvos Respublika gali nusistatyti tikslines grupes kaimo plėtros programiniuose dokumentuose, tačiau valstybės narės siekiami tikslai turi būti suderinami su ankstyvo pasitraukimo priemonės tikslais ir reikalavimais, nustatytais reglamentuose Nr. 1257/1999 ir Nr. 1698/2005.

- 102 Šio sprendimo 89 punkte nuspręsta, kad Komisija pagrįstai galėjo turėti abejonių dėl Lietuvos ūkininkų įtraukimo į žemės ūkio duomenų bazes, kaip antai susijusias su pieno kvotomis, gyvulių pardavimu skersti ir grūdinių kultūrų plotu, kaip kriterijaus nustatant, ar ūkininkas užsiėmė prekybine žemės ūkio gamyba, prieš galėdamas pasinaudoti ankstyvo pasitraukimo parama. Tokiomis aplinkybėmis Lietuvos Respublikos argumentai, grindžiami šio sprendimo 63 punkte priminta realia Lietuvos žemės ūkio sektoriaus situacija, yra nereikšmingi.
- 103 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, reikia atmesti pirmą vienintelio ieškinio pagrindo dalį.

Dėl antros dalies, grindžiamos ginčijamame sprendime nustatytos fiksuoto dydžio finansinės pataisos neproporcingumu

- 104 Ieškinio pagrindo antroje dalyje Lietuvos Respublika teigia, kad Komisija klaidingai taikė per didelę 5 % finansinę pataisą, nes jos taikymas numatytas tik tada, jei nuostolių rizika Sąjungos biudžetui yra didelė, o *ex post* atlikti patikrinimai ir Lietuvos valdžios institucijų pateikta informacija rodo, kad gali kilti tik nedidelė finansinė rizika Sąjungos biudžetui.
- 105 Pasak Lietuvos Respublikos, Komisija nepaaiškino, kodėl nepasinaudojo Reglamento Nr. 885/2006 11 straipsnio 3 dalyje numatyta galimybe neskirti finansinės pataisos. Sąjungai realiai padaryta finansinė žala yra gerokai mažesnė už šiame straipsnyje numatytą maksimalią sumą (50 000 eurų), iki kurios Komisija gali bet kuriuo metu nutraukti procedūrą be finansinių pasekmių valstybei narei.
- 106 Lietuvos Respublika taip pat remiasi Taikinimo institucijos ataskaita, kurioje ši institucija suabejojo 5 % fiksuoto dydžio finansinės pataisos, skirtos pirmuoju sprendimu, kuriuo nustatyta fiksuoto dydžio finansinė pataisa, pagrįstumu.
- 107 Komisija ginčija Lietuvos Respublikos argumentus.
- 108 Kalbant apie finansinės pataisos dydį, pažymėtina, kad pagal jurisprudenciją Komisija turi paisyti proporcingumo principo, pagal kurį reikalaujama, kad institucijų aktai neviršytų to, kas tinkama ir būtina nustatytam tikslui pasiekti (2009 m. balandžio 30 d. Sprendimo *Ispanija / Komisija*, T-281/06, nepaskelbtas Rink., EU:T:2009:133, 64 punktas).
- 109 Reikia pažymėti, kad pagal Reglamento Nr. 1306/2013 52 straipsnio 2 dalį Komisija gali taikyti fiksuoto dydžio pataisas, kai neteisėtai išleistos sumos, atitinkančios Sąjungai padarytą finansinę žalą, negali būti nustatytos dedant proporcingas pastangas.
- 110 Remiantis finansinių pataisų taikymo gairėmis, kurios apibrėžtos 1997 m. gruodžio 23 d. Komisijos dokumente Nr. VI/5330/97 „Finansinių pataisų apskaičiavimo gairės rengiant sprendimą dėl EŽŪOGF Garantijų skyriaus sąskaitų patvirtinimo“, valstybei narei tinkamai atlikus pagrindines patikras, tačiau

neatlikus vienos ar daugiau papildomų patikrų, taikytina 2 % pataisa, nes EŽŪOGF ar EŽŪGF kyla nedidelė nuostolių atsiradimo rizika ir pažeidimas yra ne toks didelis. Tačiau jei valstybė narė nesilaikė reglamentuose nustatytų reikalavimų dėl patikrų skaičiaus, dažnumo ir griežtumo, taikytina 5 %, pataisa, nes pagrįstai gali būti padaryta išvada, kad šios patikros nesuteikia reikiamos paraiškų tinkamumo garantijos ir kad EŽŪOGF ir EŽŪGF kyla didelė nuostolių rizika (2015 m. vasario 5 d. Sprendimo *Italija / Komisija*, T-387/12, nepaskelbtas Rink., EU:T:2015:71, 64 punktą).

- 111 Kaip matyti iš jurisprudencijos, kai viena ar daugiau gairių 2 priede apibrėžtu pagrindinių patikrų nėra atliktos arba jos atliktos taip prastai ar retai, kad yra neveiksmingos siekiant nustatyti prašymų tinkamumą arba užkirsti kelią pažeidimams, Komisija turi teisę manyti, jog egzistuoja didelė rizika, kad EŽŪOGF patirs didelių nuostolių (šiuo klausimu žr. 2005 m. spalio 27 d. Sprendimo *Graikija / Komisija*, C-387/03, nepaskelbtas Rink., EU:C:2005:646, 105 punktą).
- 112 Šiuo atveju reikia priminti, kad vienintelio pagrindo pirma dalis buvo atmesta, todėl prielaida, kuria remiasi Lietuvos Respublika, yra klaidinga. Konkrečiau tariant, išnagrinėjus šią dalį matyti, kad Lietuvos Respublika neįrodė, jog Komisijos kaltinimai nepagrįsti. Šio sprendimo 89 punkte buvo nuspręsta, kad Komisija pagrįstai galėjo turėti abejonių dėl Lietuvos ūkininkų įtraukimo į žemės ūkio duomenų bazes, kaip antai susijusias su pieno kvotomis, gyvulių pardavimu skersti ir grūdinių kultūrų plotu, kaip kriterijaus nustatant, ar ūkininkas užsiėmė prekyne žemės ūkio gamyba, prieš galėdamas pasinaudoti ankstyvo pasitraukimo parama.
- 113 Tokiomis aplinkybėmis Lietuvos Respublika neįrodė, kad *ex post* atlikti patikrinimai ir jos pateikta informacija rodo, kad gali kilti tik nedidelė finansinė rizika Sąjungos biudžetui. Vadinas, ji taip pat neįrodė, kad reikėjo pasinaudoti Reglamento Nr. 885/2006 11 straipsnio 3 dalyje numatyta galimybe neskirti finansinės pataisos.
- 114 Dėl Taikinimo institucijos abejonių dėl 5 % fiksuoto dydžio finansinės pataisos, skirtos pirmuoju sprendimu, kuriuo nustatyta fiksuoto dydžio finansinė pataisa, pagrįstumo reikia priminti, kad, atsižvelgiant į Reglamento Nr. 885/2006 12 ir paskesniuose punktuose nustatytą Taikinimo institucijos vaidmenį ir veiklos taisykles, Taikinimo institucijos pozicija neapriboja galutinio Komisijos sprendimo, todėl priimdama sprendimą Komisija nėra saistoma Taikinimo institucijos išvadų (pagal analogiją žr. 1999 m. spalio 21 d. Sprendimo *Vokietija / Komisija*, C-44/97, EU:C:1999:510, 18 punktą ir 2005 m. vasario 24 d. Sprendimo *Nyderlandai / Komisija*, C-318/02, nepaskelbtas Rink., EU:C:2005:104, 49 punktą).
- 115 Taigi vienintelio ieškinio pagrindo antra dalis turi būti atmesta.

- 116 Kadangi nė viena iš dviejų Lietuvos Respublikos nurodyto vienintelio ieškinio pagrindo dalių nėra pagrįsta, reikia atmesti visą ieškinį.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 117 Pagal Procedūros reglamento 134 straipsnio 1 dalį pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti bylinėjimosi išlaidas, jei laimėjusi šalis to reikalavo.
- 118 Kadangi Lietuvos Respublika pralaimėjo bylą, ji turi padengti bylinėjimosi išlaidas pagal Komisijos pateiktus reikalavimus.

Remdamasis šiais motyvais,

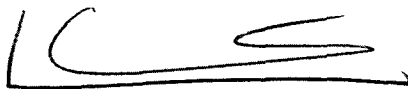
BENDRASIS TEISMAS (ketvirtoji kolegija)

nusprendžia:

1. **Atmesti ieškinį.**
2. **Priteisti iš Lietuvos Respublikos bylinėjimosi išlaidas.**

Kanninen

Calvo-Sotelo Ibáñez-Martín

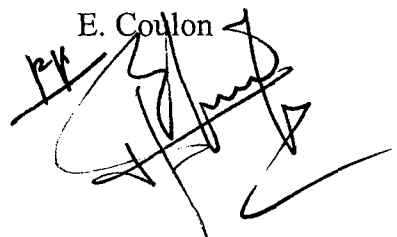

Reine

Paskelbta 2018 m. lapkričio 22 d. viešame teismo posėdyje Liuksemburge.

Kancleris

Pirmininkas

E. Coulon

S. Gervasoni

Turinys

Teisinė sistema	2
Bendrieji teisės aktai dėl atitikties patvirtinimo finansuojant išlaidas pagal bendrą žemės ūkio politiką.....	2
Bylai reikšmingos nuostatos, susijusios su ankstyvo pasitraukimo priemone žemės ūkio sektoriuje	2
2004–2006 m. programavimo laikotarpis	2
2007–2013 m. programavimo laikotarpis	4
Bylai reikšmingos nuostatos, susijusios su pusiau natūriniais ūkiais	5
2004–2006 m. programavimo laikotarpis	5
2007–2013 m. programavimo laikotarpis	5
Nacionalinės teisės aktuose nustatyti kriterijai, kuriais remiantis, atsižvelgiant į ankstyvo pasitraukimo schemą, apibrėžiama prekinė žemės ūkio gamyba	6
„Ex post“ patikrinimo kriterijai, skirti apibrėžti prekinėi žemės ūkio gamybai žemės ūkio sektoriuje	6
Lietuvai skirtos ankstyvo pasitraukimo paramos sumos apskaičiavimas	7
Kriterijai, kuriais remiantis Lietuvoje apibrėžiami pusiau natūriniai ūkiai	7
Ginčo aplinkybės.....	7
Lietuvos kaimo plėtros planai	7
Dėl pirmojo sprendimo, kuriuo nustatyta fiksuoto dydžio finansinė pataisa.....	7
Dėl antrojo sprendimo, kuriuo nustatyta fiksuoto dydžio finansinė pataisa	11
Procesas ir šalių reikalavimai	12
Dėl teisės	12
Pirminės pastabos.....	13
Dėl ieškinio pagrindo pirmos dalies, grindžiamos fiksuoto dydžio finansinės pataisos nustatymu, neatsižvelgiant į pažeidimo pobūdį ir Sąjungai padarytą finansinę žalą.....	14
– Dėl ūkininkų įtraukimo į žemės ūkio duomenų bazes kaip kriterijaus, įrodančio, kad vykdoma prekinė žemės ūkio gamyba	15
– Dėl ryšio su sąvoka „pusiau natūrinis ūkis“ tariamo nepagrįstumo	19
– Dėl tariamo neatsižvelgimo į 2004–2006 m. ir 2007–2013 m. KPP numatytus tikslus ir priemones.....	20
Dėl antros dalies, grindžiamos ginčijamame sprendime nustatytos fiksuoto dydžio finansinės pataisos neproporcingumu	21
Dėl bylinėjimosi išlaidų	23